

Prevenција: Nau i živjeti

Provoditelj: Zajednica Pape Ivana XXIII

Godina provedbe: 2019

Kratki opis programa

Prevenција nastanka i razvoja ovisnosti kod osnovnoškolaca educiranjem i u enjem socijalnih i komunikacijskih vještina putem edukativnih radionica i kampova, afirmacijom odgovornog roditeljstva, javnom tribinom i savjetodavnim radom s korisnicima.

Sažetak programa

Cilj ovog programa je osigurati dosljednu i kontinuiranu provedbu intervencija u svrhu prevencije ovisnosti za u enike Osnovne škole don Mihovila Pavlinovi a Metkovi i Osnovne škole Vrgorac.

Operativni ciljevi su:

1. Razvoj socijalnih i komunikacijskih vještina uz razvoj kritičkog mišljenja u enika šestih i sedmih razreda Osnovne škole – odnosi se na razvoj prosocijalnog ponašanja kroz volontiranje, unaprje enje asertivnosti, odgovornosti, odupiranja pritisku vršnjaka, razvoj i održavanje vlastitog stava;
2. Pove anje informiranosti u enika šestih i sedmih razreda Osnovne škole o utjecajima i posljedicama korištenja sredstava ovisnosti – odnosi se na razbijanje zabluda o korištenju sredstava ovisnosti (cigarete, alkohol, droga, kocka, internet), razvoj percepcije rizika, uvježbavanje donošenja odluka;
3. Unaprje enje roditeljskih vještina roditelja i ja djeca izravno sudjeluju u provedbi programa prevencije ovisnosti – odnosi se na ja anje obiteljske kohezije, poticanje roditelja na aktivniju ulogu u životu djeteta, uvježbavanje tehnika uspostavljanja pozitivne razvojno odgovaraju e discipline;

Ovaj program doprinosi prevenciji ovisnosti usmjerenoj prema op ojoj populaciji djece i mladih i rizi nim skupinama djece i mladih sljede im sadržajima:

- aktivnostima za djecu koje uklju uju razli ite oblike grupnog rada kao što su edukativne interaktivne radionice, edukativni kampovi, izleti i aktivnosti vezane uz izradu Zbornika radova putem kojih e se: omogućiti vježbanje i u enje širokog spektra komunikacijskih i socijalnih vještina uklju uju i vještine donošenja odluka i suo avanja te odupiranja socijalnim utjecajima, poticati kreativnosti u samoorganiziranju slobodnog vremena, utjecati na percepciju rizika povezanih sa zlouporabom sredstava ovisnosti razbijati zablude vezane uz normativna uvjerenja i o ekivanja vezana uz zlouporabu sredstava ovisnosti, a sve s ciljem ja anja sposobnosti odbijanja uporabe sredstava ovisnosti i suo avanja s izazovnim životnim situacijama na zdrav na in, pove anja razine znanja i svijesti u enika o problemu ovisnosti o drogama, promijene normativnih uvjerenja i stavova povezanih s korištenjem sredstava ovisnosti te prevencije ovisnosti.
- edukacijama i treninzima za roditelje kojima e se unaprijediti roditeljska znanja i vještine i dati im primjerene i to ne informacije o štetnosti utjecaja sredstava ovisnosti, pozitivnom roditeljstvu, pojašnjenju o ekivanja, unaprje enju vještina discipliniranja, te nošenje s emocijama.
- javnom tribinom za nastavnike srednjih i osnovnih škola, djelatnike centara za socijalnu skrb, te zdravstvenih ustanova i roditelje koji žele saznati više o prevenciji ovisnosti prepoznavanju ranih znakova ovisnosti, kao i pravilnim na inima reagiranja na iste,
- putem savjetodavnog rada s djecom, mladima i roditeljima, sa svrhom promjene stavova i ponašanja radi uspješnijeg prevladavanja neda a i teško a, stvaranja uvjeta za o uvanje i razvoj osobnih mogućnosti te odgovornog odnosa pojedinca prema samome sebi, obitelji i društvu.

Dugoro no se želi utjecati na smanjivanje rizi nih faktora koji bi mogli dovesti do poreme aja u ponašanju kao i do ovisni kih ponašanja korisnika.

1. Županije provedbe

Dubrovačko-neretvanska, Splitsko-dalmatinska

2. Datum početka i završetka programa

Datum početka: 01.09.2018

Datum završetka: 31.08.2019

3. Ostvaruje li program formalno partnerstvo u zajednici

da

4. Ako da, s kim (suradnik u provedbi)

Partneri: Osnovna škola don Mihovila Pavlinovića u Metkoviću i Osnovna škola Vrgorac. Suradnici: Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije, CZSS Metković, Srednja škola Metković, Grad Metković i Grad Vrgorac.

5. Dosadašnja iskustva udruge/institucije u provedbi istog ili sličnih programa

Mjesto provedbe programa: Općina Kula Norinska, gradovi Metković, Opuzen i Ploče, Dubrovačko-neretvanska županija; Veliki Prolog, Gornji Orah, Splitsko-dalmatinska županija.

Godina u kojoj se program provodio: Od 2013. - 2016. godine

Broj obuhvaćenih korisnika: 1908

6. Je li program originalno autorsko djelo nositelja ili je preuzet za korištenje uz dozvole autora

Izvor programa: Originalni program

Originalni naziv programa na jeziku s kojeg je preuzet:

7. Razina preventivnih intervencija

Univerzalna

8. Okruženje na koje je program primarno usmjeren

Škola

9. Rizici i zaštitni faktori na koje program cilja

Rizici: Neki od osnovnih rizika su: neinformiranost i podlijevanje mitovima, nesposobnost pravilnog razumijevanja i izražavanja emocija, nisko samopoštovanje i samopouzdanje, nemogućnost odolijevanja negativnim pritiscima vršnjaka, nepostojanje jasnih životnih prioriteta, prakticiranje rizičnih aktivnosti, nedostatak infrastrukture za ispunjavanje slobodnog vremena - dosada. Djeca koja su izložena ovakvim rizicima osjećaju nesigurno, prestrašeno, zbunjeno, izgubljeno, ranjiviji su i podložniji bilo kojoj vrsti rizičnog ponašanja i nisu u stanju nositi se s izazovima koji se nađu pred njima.

Zaštitni faktori: Dobro razvijene vještine kao što su asertivnost, sposobnost pružanja podrške i empatije, razvijena sposobnost nenasilne komunikacije, sposobnost analiziranja novonastale situacije, vještine rješavanja teških problemskih situacija, sposobnost da se odmori, konstruktivno uživa i slično su zaštitni faktori. Zbog toga je danas, na osnovi širokog stručnog konsenzusa, unaprjeđivanje životnih kompetencija postalo stup nosač prevencije ovisnosti. Kada dijete kroz svoj rast i razvoj nauči konstruktivno rješavati svoje svakodnevne sukobe i nositi se s poteškoćama, preuzeti odgovornost, izgraditi osjećaje samopoštovanja i samopouzdanja, opustiti se i uživati na zdrav način, onda se smanjuje mogućnost posezanja za sredstvima ovisnosti kao strategiji prevladavanja životnih problema

10. Procjena potreba

Način provedbe: Ovisnost o cigaretama, psihoaktivnim tvarima, kocki, internetu i drugim sredstvima ovisnosti, osim što je problem pojedinca i obitelji, je istodobno i problem cijele društvene zajednice jer dovodi do ozbiljnih posljedica zdravstvene, socijalne i ekonomske naravi. Naša strategija prevencije ovisnosti zasniva se na osnaživanju osobe i obitelji, što znači da preventivnim sadržajima nastojimo obuhvatiti djecu, njihove obitelji i okruženje u kojem

žive. Raznolike su metode koje primjenjujemo u radu: informiranje djece i roditelja o ovisnostima i posljedicama rizi nih ponašanja, u enje komunikacijskih i socijalnih vještina putem edukativnih radionica i kampova za mlade, direktno iskustvo korisnika putem igranja uloga, savjetodavni rad i drugo. Podloga našem radu je znanstveno prihva ena teorijska osnova (EDDRA kriteriji prevencije ovisnosti, principi prema NIDI; prilagodba okruženju, korisnicima; rizi ni i zaštitni imbenici; kompetencije pri dizajniranju programa; koristimo se podacima o najboljim praksama EMCDDA od kojih jedan navodi: „U radu s u enicima su višekomponentne intervencije u školi, koje se temelje na osnovu društvenog utjecaja i/ili na u enju socijalnih vještina u inkovite za smanjenje konzumacije alkohola i droga, pogotovo kanabisa“). Detaljniji prikaz teorijske osnove nalazi se u tako er u odgovoru na 23. pitanje.

Analiziraju i specifi nosti i potrebe konkretnih korisnika, jedan od uo lživijih podataka svakako je taj da je unutar ukupnog broja stanovnika neretvanskog i vrgora kog podru ja prisutan iznadprosje an broj djece i mladih. Zbog potrebe za školovanjem dolazi do preseljavanja mlade populacije iz nerazvijenih podru ja i otoka u razvijenije. Zahvaljuju i iskustvima ste enim tijekom provedbe dosadašnjih preventivnih programa, sa osnovnoškolcima i srednjoškolcima iz podru ja doline Neretve i Grada Vrgorca uspostavili smo kvalitetan odnos, te zajedno sa stru nim radnicima škola identificirali rizi ne imbenike i specifi nosti ove populacije.

Analiziranjem okruženja u kojem djeca žive, vidljivo je kako na njihovo ponašanje u velikoj mjeri utje e ono što okolina smatra normalnim, kao i laka dostupnost alkohola, cigareta i kladionica. Za male sredine poput ovih karakteristi na je sklonost predrasudama i osu ivanju. S druge strane, na in života i primoranost roditelja da na razli ite na ine pronalaze osnovna sredstva za život, doveli su do slabe roditeljske kontrole, nekvalitetnih odnosa, pa ak i poricanja stvarnosti i neprihva anja injenice da postoji odre eni problem. Isto tako, prisutna je „praksa neto nih informacija“, što utje e na formiranje pogrešnih stavova i percepcije. Prema podacima Portala najboljih praksi EMCDDA-a, u inkovito je fokusirati se na ispravljanje mitova navo enjem to nih injenica i utjecanjem na normativna uvjerenja. Podržavanjem zaštitnih imbenika nastojimo djelovati na rizi ne imbenike prije nego se razvije problem u ponašanju. O ekivani rezultati: 1. edukativne interaktivne radionice za u enike; Provesti emo 8 radionica u Osnovnoj školi u Metkovi u i 8 u Osnovnoj školi u Vrgorcu (ukupno 16). Edukativnim radionicama emo obuhvatiti ukupno 4 razreda (2 razreda iz Metkovi a i 2 razreda iz Vrgorca), odnosno 80 u enika. O ekujemo da e po završetku realizacije ciklusa radionica mladi biti bolje informirani o zaštitnim imbenicima i to za 15% više u odnosu na po etno stanje. Nadalje, o ekujemo da e do i do pozitivnih promjena glede stavova i ponašanja, i to za 10%.

2. „edukativni kampovi“ za u enike (4 ukupno). Ovim aktivnostima planiramo obuhvatiti još 35 u enika, odnosno održati po tri kampa za dvije skupine od po 17-18 u enika (17 u enika iz Metkovi a, 18 u enika iz Vrgorca).

O ekujemo da e po završetku realizacije kampova djeca biti bolje informirani o ovisnostima o cigaretama, drogi, alkoholu, kocki, internetu i drugim sredstvima, i to za 15% više u odnosu na po etno stanje. Tako er, o ekujemo da e do i do pozitivnih promjena glede stavova i ponašanja za 10%.

3. edukativne interaktivne radionice za roditelje (6 radionica) kojima planiramo obuhvatiti 40 korisnika. Za 40 roditelja o ekujemo poboljšane roditeljske kompetencije, u smislu lakšeg uspostavljanja i uspješnijeg održavanja komunikacije, prepoznavanja i uvažavanja emocija u djece adolescentske dobi, kao i sposobnosti prepoznavanja ranih znakova koji ukazuju na mogu e probleme.

4. Zbornik radova i predstavljanje istog,. Obe škole e dobiti svoj Zbornik radova (ukupno e se tiskati 10 komada, 5 za svaku školu) koje e naš stru ni tim zajedno s nastavnicima predstaviti roditeljima i djeci. Biti e uprili en program na kojem e neki od djece itati literarne radove, uz pripremljen glazbeni i dramski program. Ovom aktivnoš u biti e obuhva eno 50 u enika i 5 odgojno obrazovna djelatnika.

5. Izlet: proveden izlet sa jednim nagra enim razredom iz obje škole (ukupno 40 u enika), 2 lana našeg stru nog tima, 4 nastavnika i 4 stru na suradnika škola partnera, nagra eni u enici za motiviranost i znanje, pove ana kohezija u razrednom odjeljenju i zadovoljstvo u enika.

6. Javna tribina: održati emo javnu tribinu, a rezultat e biti bolje informirana i senzibilizirana javnost na temu „Roditelji i djeca u suvremenom društvu“, pove ana svijest o važnosti komunikacije izme u roditelja i djece te ve a informiranost roditelja o na inima rješavanja poteško e, te o tome gdje potražiti pomo .

8. Savjetodavni rad, kojim emo obuhvatiti 30 novih korisnika, odnosno 15 djece i 15 roditelja. Za 15 korisnika planiramo posti i rezultate na planu pove anja psihološke dobrobiti, pove ati efikasne strategije suo avanja kod korisnika, smanjiti broj rizi nih i neadaptivnih ponašanja. Indikatori uspješnosti biti e razlika u rezultatima psiholoških testova prije i nakon tretmana, te eventualne promjene glede školskog uspjeha i odnosa s roditeljima koje emo

provjeriti putem suradnje sa školskim stručnim službama i roditeljima. Za 15 roditelje koji će proći kroz savjetodavni proces o tome koje se usvajanje znanja koje će im unaprijediti roditeljsku efikasnost.

9. Promocija projekta - U suradnji s našim partnerima i suradnicima poradit ćemo na senzibilizaciji javnosti putem promocije projekta; raditi s medijima, organizirati javnu tribinu, te tiskati letke. Obilježiti ćemo Meunarodni dan borbe protiv zlouporabe droga i Mjesec borbe protiv ovisnosti. U okviru projekta jedna aktivnost podržava drugu i zajedno su povezane i funkcionalnu cjelinu.

11. Trajanje programa

Trajanje jednog ciklusa programa u tjednima: 48

12. Ciljevi programa

Opis: Opći cilj ovog projekta je suzbiti i spriječiti pojavu ovisnosti među djecom te rizično ponašanje djece vezano uz eksperimentiranje sa sredstvima ovisnosti, odnosno prevencija ovisnosti o cigaretama, psihoaktivnim tvarima, kocki i drugim sredstvima ovisnosti, te poticanje zaštitnih stilova života i ispravnih ponašanja djece, putem usluga grupnog i individualnog rada, te rada s njihovim roditeljima.

Specifični: Posebni ciljevi su: povećanje razine znanja o sredstvima ovisnosti i posljedicama njihove zlouporabe, poboljšanje komunikacijskih i socijalnih vještina u djece i njihovih roditelja, postizanje višeg stupnja razumijevanja i izražavanja emocija, poboljšana sposobnost konstruktivnog organiziranja slobodnog vremena, povećanje sposobnosti formiranja vlastitih stavova i odabira životnih prioriteta, odnosno otkrivanje unutarnjih kapaciteta i osnaživanje korisnika, osnaživanje zaštite korisnika i smanjenje utjecaja rizika od ovisnosti. Povećanje roditeljskih kompetencija glede prepoznavanja znakova koji bi mogli ukazati na moguća rizika na ponašanja.

13. Ciljana skupina

Opća populacija, Osnovna škola, Obitelj / roditelji

14. Korisnici programa

Opis korisnika: Izravni korisnici projekta su:

1. Djeca i mladi između 7 i 18 godina (prosječna i najzastupljenija dob između 12 i 13 godina), njih ukupno 180, od toga 83 M i 97 Ž iz neretvanskog i vrgoračkog područja (Grad Metković i Vrgorac)

Navedenu skupinu korisnika najviše im dijelom čine učenici šestih i sedmih razreda iz partnerskih škola, to nije njih 152 (69 M i 83 Ž). Potrebe opisane populacije predviđene su na sastancima za vrijeme osmišljavanja projekta i pri odabiru odjeljenja za pojedine aktivnosti. Naime, radi se o skupini učenika koja prolazi kroz rani period adolescencije koji je obilježen krizom identiteta (prema Eriksonu). U ovoj se nerijetko upuštaju u različita rizična ponašanja kako bi se uklopili u neku grupu ili društvo. Gledajući s biološke strane, adolescencija je razdoblje u kojem dolazi do premještanja neurona, odnosno razdoblje u kojem glavno mjesto u kori mozga zauzimaju oni neuroni koje adolescenti najviše koriste. Provedbom svih predviđenih aktivnosti za cilj imamo izložiti učenike adaptivnim ponašanjima od kojih će oni dugoročno profitirati. Osim spomenutih karakteristika, posebnost odabrane populacije je činjenica da se isti nastanjuju u ruralnom pograničnom prostoru. Glavni nedostaci koji prate ruralne sredine su manjak sadržaja i mogućnosti za djecu i mlade, slaba povezanost manjih mjesta s gradovima i škole u ovoj pohađaju. Nerijetko se događa da upravo zbog toga u ovoj biraju ono što im je najdostupnije a to često podrazumijeva razna sredstva ovisnosti.

Osim učenika partnerskih škola u populaciju djece i mladih spadaju korisnici savjetodavnog rada, to nije njih 29 (18 M i 11 Ž). S obzirom na velik raspon dobi djece i mladih u savjetovalištu prisutni su i različiti problemi. Korisnici u dobi od 15 do 18 godina su najviše mladi eksperimentatori muškog spola, koji povremeno konzumiraju alkohol i marihuanu te imaju iskustvo jednog ili više konzumiranja amfetamina. Osim toga, nerijetko su upućeni u Savjetovalište po mjeri centra za socijalnu skrb nakon nekog delinkventnog ponašanja gdje je bila potrebna intervencija policije, bilo da se radi o nasilju, krađi ili uništavanju javne imovine. Djevojke te dobi se najviše same javljaju u savjetovalište s internaliziranim problemima poput depresivnosti, anksioznosti, socijalne fobije, manjka samopouzdanja ili samoozljeđivanja. Mlađa djeca dolaze po preporuci škole ili po odluci roditelja zbog problema u ponašanju koji se manifestiraju kao nemir i neposlušnost na satu, nepoštivanje roditeljskog ili nastavnog autoriteta. Sve nabrojane skupine je moguće gledati kao rizične za razvoj ovisnosti i stoga je rad s njima prevencija razvoja ovisničkog

ponašanja.

Konačno, u populaciju djece i mladih spadaju i volonteri koji su sudjelovali u edukativnim kampovima, njih 10 (3 M i 7 Ž) u dobi između 15 i 18 godina. Kao volonteri nisu nužno odabirani najbolji učenici u školi već oni koji imaju određene poteškoće u učenju ili prisutne rizikne faktore za razvoj ovisnosti. To su učenici srednjih škola i učenici starijih razreda osnovne škole koji bi od volonterskog rada mogli razviti osjećaj samopouzdanja i usvojiti poruke koje se nastoje prenijeti u učenicima nižih razreda.

2. Roditelji djece i mladih, njih ukupno 54 (42 Ž i 12 M) u dobi između 30 i 50 godina neretvanskog i vrgoračkog područja. Specifično za skupinu roditelja kao i za ostale korisnike jest to što žive u ruralnom području te su im manje dostupni sadržaji i aktivnosti koje bi doprinijele jačanju roditeljskih kompetencija. Osim toga, život u ruralnom području često podrazumijeva oslanjanje na mitove u roditeljskom ponašanju pa nerijetko roditelji imaju isključivo autoritaran ili popustljiv stil roditeljstva. Kako bi njihov odgojni stil služio kao zaštitni faktor za razvoj ovisnosti potrebno je razvijati demokratske odgojne vještine. Nadalje, uočeno je kako je specifično za roditelje iz ruralnog kraja manjak uvida u problem ovisnosti kod djece i mladih. U razgovoru sa stručnim službama škole i djelatnicima centra za socijalnu skrb je zaključeno kako roditelji često negiraju mogućnost da su i njihova djeca dio rizikne skupine ili mladi eksperimentatori.

Neizravni korisnici projekta su:

1. Društvena zajednica, općina populacija građana, procjenjuje se kako ih je obuhvaćeno u izvještajnom razdoblju između 800 i 1000.

Broj korisnika na godišnjoj bazi: 546 izravnih i 1000 neizravnih

15. Metode korištene u programu

Savjetovanje, Predavanje, Tribina, Radionica, Medijska kampanja

16. Program je evaluiran

da

17. Vrsta provedene evaluacije

Da - Evaluacija procesa i uinka

18. Metoda evaluacije

Za potrebu evaluacije uinka ciklusa edukativnih interaktivnih radionica u školama osmislili smo anketni upitnik koji se sastoji od 24 pitanja iz četiri različita područja: informiranost, emocije, samopoštovanje i komunikacijske vještine te ponašanje. Prvi dio upitnika se odnosi na informiranost o zdravima stilovima života, gdje ispitanik nakon što pročita određenu informaciju, zaokruži odgovor koji najbolje odražava njegovu informiranost, na način da zaokruže broj koji je pridružen opisnoj ocjeni na skali od 1 do 5. Ponudeni odgovori su potpuno netočno, donekle točno, ni točno ni netočno, točno i u potpunosti točno. U drugom dijelu upitnika, koji se odnosi na emocije, samopoštovanje i komunikacijske vještine te ponašanja, ispitanik nakon što pročita određenu izjavu, zaokruži tvrdnju koja najbolje označava njegov stav ili ponašanje i to zaokruživanjem ponudjenih odgovora, na način da zaokruže broj koji je pridružen opisnoj ocjeni na skali od 1 do 5. Ponudeni odgovori su: nikad, rijetko, povremeno, često i uvijek. Zbog sigurnosti da su eventualne promjene postignute provedbom edukativnog ciklusa, a ne radi nekih drugih utjecaja, primijenili smo isti upitnik i u kontrolnoj skupini u razredima koji se značajno ne razlikuju od razreda u kojima je proveden ciklus edukativnih radionica. Metodološki, ovu tvrdnju dokazujemo nepostojanjem statističkih razlika između kontrolne i eksperimentalne grupe ije se po etne dominantne vrijednosti i aritmetičke sredine ne smiju značajno razlikovati, a po završetku moraju.

Na prvom i posljednjem kampu sa svakom grupom djece, proveli smo anketno ispitivanje, putem kojeg smo utvrditi je li došlo do bolje informiranosti te promjene stavova i ponašanja. Također, nakon provedbe edukativnih radionica za roditelje, sa svakom grupom roditelja provest ćemo anketno ispitivanje s ciljem utvrđivanja eventualnih promjena glede informiranja i educiranja o roditeljskim kompetencijama.

Kod korisnika savjetovališta evaluacija je individualizirana, budući da svaki korisnik ima specifične ciljeve savjetovanja. Indikatori uspješnosti su razlika u rezultatima psiholoških testova prije i nakon tretmana, te eventualne

promjene glede školskog uspjeha i odnosa s roditeljima koje smo provjerili putem suradnje sa školskim stručnim službama i roditeljima.

19. Evaluatori

Unutarnji i vanjski

20. Najvažniji rezultati evaluacije

Pratnje tijekom projekta i vrednovanje u izvještajnom razdoblju je provodila voditeljica projekta i stručni radnici putem organiziranih sastanaka stručnog tima i partnera. Održana su 23 sastanka stručnog tima s partnerima, te 12 samostalnih sastanaka stručnog tima. Sastanci su za cilj imali pratnje održavaju li se sve aktivnosti u zadanom roku i predviđenom kvalitetom. Razmatrao se angažman učenika i eventualna prilagodba sljedećih aktivnosti ako se u njih kako od postojećih korisnici ne može značajno profitirati.

Sve aktivnosti su provedene u predviđenom roku. Utvrđeno je kako ne postoje problemi u dogovaranju termina radionica. Pretpostavljeno je kako će efekt istih biti najveći ako se s učenicima jednog razreda ciklus provede unutar mjesec dana, to nije jedna radionica po tjednu u terminu sata razredne zajednice.

Izravni korisnici projekta su po završetku svake aktivnosti ispunjavali evaluacijske upitnike na kojima su imali priliku procijeniti zadovoljstvo i dati prijedloge za naredne susrete. Evaluacijski upitnici za kampove su bili opširniji i pružali su bolju sliku o tome koliko je pratnje istih uspješno. Primijenjeni su evaluacijski upitnici na ukupno 116 učenika s ciljem ispitivanja zadovoljstva održanim edukativnim interaktivnim radionicama i edukativnim kampovima. Primijenjeni su evaluacijski upitnici na ukupno 40 roditelja s ciljem ispitivanja zadovoljstva održanim edukativnim interaktivnim radionicama. Nadalje, 36 sudionika javne tribine ispunilo je evaluacijske upitnike s ciljem ispitivanja zadovoljstva održanom javnom tribinom.

Sve aktivnosti provedene su kvalitetno unutar predviđenog razdoblja. Identificirane su snage i slabosti projekta te su iste otklonjene. Provedba projekta je prilagođena potrebama korisnika. Napravljena je statistička analiza svih kvantitativnih rezultata iz koje se može zaključiti kako je projekt uspješno proveden. Iako nisu u svim situacijama dobivene očekivane veličine uinku, potvrđena je statistička značajnost istih. Evaluacijskim upitnicima je ispitano zadovoljstvo sudionika kako bi se na temelju ocjena ili komentara korisnika moglo što bolje isplanirati idućee aktivnosti.

Učenicima su iskazali visoko zadovoljstvo provedenim radionicama. Ocjene su stabilne kroz vrijeme što upućuje na izostanak zasićenja. Prosječna ocjena zadovoljstva učenika provedenim radionicama iznosila je 4.64. Učenicima Osnovne škole don Mihovila Pavlinovića i Metkovića najvišu prosječnu ocjenu dali su posljednjoj radionici Odupiranje pritisku vršnjaka (4.82). Učenicima Osnovne škole Vrgorac najvišu prosječnu ocjenu dali su radionici Izrazi stav (4.74).

Nadalje, učenicima koji su sudjelovali u edukativnim kampovima iskazali su visoko zadovoljstvo provedenim radionicama (4.70). Učenicima Osnovne škole don Mihovila Pavlinovića i Metkovića dali su prosječnu ocjenu 4.94, a učenicima Osnovne škole Vrgorac 4.45. Ukupno 83,08% učenika je izjavilo kako im je tijekom kampa bilo zabavno. Stručni suradnici OŠ Metkovića i OŠ Vrgorac vrlo su zadovoljni provedenim kampovima te su ih procijenili korisnima za učenike (njih 100%). Kao prijedloge, većina stručnih suradnika je navodila većibroj kampova i uključiven većibroj odjeljenja što također govori o njihovom zadovoljstvu provedenim radionicama. Volonteri su također iskazali visoko zadovoljstvo provedenim kampovima. U prosjeku su radionice su ocijenili s ocjenom 4.75.

Roditelji iz obje škole pokazali općenito visoko zadovoljstvo provedenim radionicama (4.57).

Osim navedenog, prosječna ocjena zadovoljstva održanom javnom tribinom iznosi 4.55, dok je prosječna ocjena rada predavača 4.53. Ukupno 94,4% sudionika je izjavilo kako su predavanja na javnoj tribini bila korisna. Uz kvantitativnu evaluaciju, sudionici su imali priliku zapisati i komentare i prijedloge kojima su izrazili svoje zadovoljstvo te predlagali većibroj sličnih aktivnosti.

Korisnici su generalno zadovoljni svim aktivnostima na kojima su sudjelovali, najčešće su pisali kako bi htjeli više sličnih aktivnosti, a učenicima su predlagali uključivanje više igara i audiovizualnog materijala što im je u konačnici bilo

omogućeno. Putem radionica postignuti značajni rezultati, odnosno učenici su informirani o štetnim posljedicama uporabe sredstava ovisnosti te su im osnažene komunikacijske i socijalne vještine. Edukativni kampovi pokazali su se kao najuspješnija aktivnost gdje su postignuti i najviši učinci. Učenici koji su sudjelovali u kampovima izražavali su zadovoljstvo interakcijom s volonterima, zajedničkim boravkom izvan školskog okruženja i predlagali dulji ostanak s više slobodnog vremena.

Roditelji radionice osmišljene za njih smatraju korisnima i vjeruju kako je to sadržaj kojeg bi u školi trebalo biti više. Izražavaju zadovoljstvo fokusiranja na prevenciju ovisnosti jer vjeruju kako je upravo to sve veći rizik za njihovu djecu. Nastavnici i stručni djelatnici škole vjeruju kako je projekt koristan za učenike i roditelje. Podržavaju posebno edukativne kampove za učenike jer vjeruju kako je to oblik rada koji je djeci najprivlačniji i odgovara najbolje na njihove potrebe. Nakon kampova učenički ili suveću povezanost među učenicima i ugodno su iznenađeni razinom otvorenosti u komunikaciji koju učenici pokazuju na kampovima u odnosu na svakodnevnu nastavu. Nastali troškovi u izvještajnom razdoblju plaćani su odmah po njihovu nastanku, te su evidentirani i pohranjeni u dokumentaciji o projektu. Praćenje troškova se oslanjalo na planirani troškovnik te je po istome provedeno plaćanje.

21. Program je promoviran u okviru medijske kampanje na nacionalnoj i/ili lokalnoj razini

Promoviran:

Sadržaj i tijek kampanje: Promocija projekta provodila se izradom promotivnih letaka i banera, objavljivanjem projektnih aktivnosti na web portalima i u radio emisijama.

Obilježen je mjesec borbe protiv ovisnosti

-sudjelovanjem na javnoj tribini Biram ispravan put održanoj u Gradskoj knjižnici u Metkoviću;

-izjavom za medije gdje je predstavljen projekt;

-izložbenim štandovima u Borovcima;

-sudjelovanjem u dvije radio emisije (Radio Naron -30.11.2018. i Radio Biokovo 7.12.2018.).

Održana su 4 gostovanja u lokalnim radio emisijama s ciljem predstavljanja projekta široj javnosti, predstavljanja aktualnih projektnih aktivnosti (Radio Naron, Radio Biokovo, Radio Delta, HRT Radio Split) i jedno telefonsko uključivanje u eter (HRT Radio Zadar).

Izrađen je promotivni letak i predan na tiskanje.

Na lokalnim web portalima i službenim stranicama škole objavljuju se linkovi o aktualnim projektnim aktivnostima:

Radio Delta (web stranica), 16.11.2018. godine:

<https://radiodelta.hr/2018/11/16/zapocelo-obiljezavanje-mjeseca-borbe-protiv-ovisnosti/>

Radio Delta (web stranica), 11.12.2018. godine:

<https://radiodelta.hr/2018/12/11/u-petak-javna-tribina-povodom-mjeseca-borbe-protiv-ovisnosti/>

Metkovicnet, 15.12.2018. godine:

<https://www.metkovicnet.com/index.php/vijesti/item/1987-odrzana-je-javna-tribina-naziva-biram-ispravan-put>

Vrgoracke novine (Facebook), 15.01.2019. godine:

https://web.facebook.com/vrgoracke.novine/posts/projekt-nau%C4%8Di-%C5%BEivjetivrgorski-osnovci-sudjeluju-u-radionicama-o-samopouzdanju-al/2002824530010925/?_rdc=1&_rdr

Osnovna škola Vrgorac (web stranica), 15.01.2019. godine:

<http://os-vrgorac.skole.hr/>

Osnovna škola Vrgorac (facebook), 16.01.2019. godine:

https://web.facebook.com/pg/OSVrgorac/posts/?ref=page_internal

Like Metković info portal, 18.01.2019. godine:

<https://likemetkovic.hr/portal/edukativne-radionice-don-mihovila-pavlinovica/>

Osnovna škola don Mihovila Pavlinovića (web stranica), 24.02.2019. godine:

http://os-mpavlinovica-metkovic.skole.hr/?news_hk=1&news_id=1252&mshow=290#mod_news

Metković News portal 31.03.2019. godine:

<http://metkovic-news.com/news/javna-tribina-roditelji-i-djeca-u-suvremenom-drustvu-u-gradskoj-knjiznici-u-ponedjeljak/>

Metković News portal 01.04.2019. godine:

<http://metkovic-news.com/news/odrzana-javna-tribina-roditelji-i-djeca-u-suvremenom-drustvu/>

Splitsko– makarska nadbiskupija portal 01.04.2019. godine:

<https://smn.hr/16-kultura/3826-odrzana-javna-tribina-u-metkovicu-u-sklopu-projekta-nauci-zivjeti>

Informativna katoli ka agencija portal 01.04.2019. godine:

<https://ika.hkm.hr/najave/metkovic-javna-tribina-u-sklopu-projekta-nauci-zivjeti/>

Osnovna škola Don Mihovila Pavlinovi a portal 02.04.2019. godine:

http://os-mpavlinovica-metkovic.skole.hr/?news_hk=1&news_id=1279&mshow=290

Metkovi News portal 28.05.2019. godine:

<https://metkovic-news.com/news/predstavljen-zbornik-radova-ucenika-tijekom-obiljezavanja-40-godisnjice-osnutka-skole/>

Osnovna škola Don Mihovila Pavlinovi a portal 29.05.2019. godine:

http://os-mpavlinovica-metkovic.skole.hr/?news_hk=1&news_id=1308&mshow=290#mod_news

Postavljenim Info pultom ispred ku a Zajednice obilježen je Me unarodni dan borbe protiv zlouporabe droga dana 26.06.2019. godine.

Promocijom projekta informirana je i senzibilizirana javnost i lokalni donositelji odluka o posljedicama uporabe sredstava ovisnosti kao i o mogu nostima i uspješnosti provedbe projekta prevencije fokusiranog na školsko okruženje.

22. Ukupni prora un programa za jednu godinu provo enja (HRK)

303.288,40

23. Izvori financiranja

Vlastita sredstva (HRK): 135.288,40

Gradsko financiranje (HRK): 10.000,00

Županijsko financiranje (HRK): 8.000,00

Nacionalno financiranje (HRK): 150.000,00

Drugi izvori (HRK):